

Кругтін Володимир Сергійович
студент гр. ФМСм-21, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Герчаківський С. Д.

ФІСКАЛЬНА РОЛЬ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

Перевезення товарів та транспортних засобів через митний кордон передбачає сплату митних платежів. В залежності від товару, який перетинає митний кордон декларанти сплачують ті чи інші платежі. В Україні до митних платежів належать податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів і послуг, акцизний податок з ввезених на територію України товарів та мито. Фіскальна роль перелічених платежів різна й залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх чинників. У табл. 1. наведено динаміку надходження митних платежів до Державного бюджету України у 2014-2021 рр.

Таблиця 1

Надходження митних платежів до Державного бюджету України у 2014-2021 рр., млрд грн

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ПДВ з ввезених на територію України товарів і послуг	107,3	138,8	181,5	250,5	295,4	287,4	274,1	380,7
Акцизний податок з ввезених на територію України товарів	16,9	24,3	35,0	42,0	47,7	53,5	57,8	79,6
Мито	12,6	40,3	20,4	24,5	26,6	29,9	30,2	36,9
Всього	136,8	203,4	236,9	317,0	369,7	370,8	362,1	497,2

Джерело: складено автором за: [1].

Аналіз табл. 1 дає підстави стверджувати, що найбільшу фіскальну роль серед митних платежів відіграє податок на додану вартість. Його надходження з 2014 по 2020 рр. мали стійку зростаючу тенденцію. Натомість у 2019 та 2020 рр. надходження ПДВ знизились. На це вплинули наступні фактори:

- послаблення проти 2019 року середнього офіційного обмінного курсу гривні до долара США та євро відповідно на 4,3% та 6,3%, при цьому фактичний обмінний курс залишався міцнішим, ніж врахований в бюджеті;
- зменшення обсягів імпорту та експорту товарів за даними Національного банку України відповідно на 14,5% та на 2%.

Наступним за фіскальною роллю митним платежем є акцизний податок з ввезених на територію України товарів. Його надходження протягом аналізованого періоду постійно зростали з 16,9 млрд грн у 2014 р. до 79,6 млрд грн у 2021 р. Товарна структура надходжень акцизного податку у 2020 р. показує,

що 78,6% надходжень забезпечуються акцизним податком з пального та з тютюнових виробів [2].

Вагомий вплив на надходження акцизного податку з ввезених на територію України товарів у 2020 р. мали:

– збільшення імпорту тютюнових виробів для електричного нагрівання за допомогою підігрівача з електронним управлінням у 1,5 раза проти 2019 року;

– спрямування у 2020 році до спеціального фонду державного бюджету 100% акцизного податку з транспортних засобів, а також 86,56% акцизного податку з пального, у 2019 році до спеціального фонду державного бюджету зараховувалось 75% акцизного податку з пального та з транспортних засобів.

Третім з фіскальною роллю митним платежем є мито. Його надходження зросли з 12,6 млрд грн у 2014 р. до 36,9 млрд грн у 2021 р.

Порівнюючи надходження митних платежів із податковими надходженнями Державного бюджету України, можна стверджувати, що у 2021 р. їх співвідношення становило 44,9%. Це дає підстави для висновку про високу фіскальну роль митних платежів у доходах держави.

Список використаних джерел:

1. Звіти про виконання Державного бюджету України. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.

2. Пояснювальна записка до Звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік». URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/current-year-budget-information>